

“Die Walnuss. Alle in Mitteleuropa kultivierten Arten, Botanik, Geschichte, Kultur”

“Juglandaceae of de okkernootfamilie. Alle in Centraal-Europa gekweekte soorten, plantkunde, geschiedenis en cultuur” (vrij vertaald in het Nederlands)

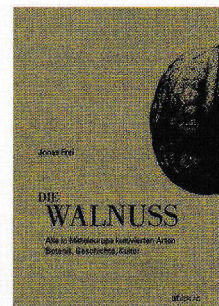
Dit verzorgde boek is geen teelt-handleiding, maar geeft wel een goed en uitgebreid overzicht van alle okkernootachtigen in Centraal-Europa die in 112 bladzijden helder worden beschreven. J. Frei heeft grote interesse in de zeer grote genetische verscheidenheid van deze fascinerende familie. De auteur probeert moeizaam orde te brengen in de verwarringen en misverstanden in de naamgeving. De talrijke goede foto's, tekeningen en duidelijke schema's werken verhelderend. Het Duits is zeer begrijpelijk en goed leesbaar.

De determinatie van de Juglandaceae (species of soorten) levert in de praktijk geregeld problemen op. In verschillende botanische tuinen en parken komt men soms onbekende soorten tegen. Per species is er een goede bespreking over de verspreiding, een kaartje, de Engelse en Franse naam, de groei, het blad, de vrucht, de vindplaatsen en nog enkele opmerkingen; 39 verschillende soorten worden zo besproken. Zo is er een stijgende interesse in de pecannoot (*Carya illinoensis*) en de hartnoot (*Juglans ailantifolia* var. *cordiformis*) bij de voedselbos-telers. Meestal valt de productie sterk tegen of is de kern te klein. Mogelijk komt dit door invoer van

rassen uit verkeerde (te warme?) klimaatzones. Buiten de *Juglans regia* (gewone (walnoot) en *Juglans nigra* (zwarte walnoot) zijn er nog de geslachten *Platycarya*, *Carya* of hickoryachtigen (w.o. pecannoot) en de vleugelnoten (*Pterocarya* en *Cylocarya*). Deze twee laatste produceren geen eetbare noten. De geschiedenis en de rekolonisatie van de noten na de ijstijd, de notensymboliek en de speculatie met de Chinese Wen-Wan noten (zoals de 17de eeuwse tulpenmanie) zal de notenteler matig interesseren. De verwerking en nieuwe bedreigingen krijgen wel aandacht. De bedreigingen van invasieve exoten, zoals de walnootboorvlieg of *Rhagoletis completa* (al in België) en de “thousand cancers disease”, de schimmel *Geosmithia morbida* (al in Italië), houden ons wel ernstig bezig. Zo is er de (vermoedelijk) Aziatische boternootkanker, een schimmel (*Sirococcus clavignenti-juglandacearum*) die walnoten aantast in de Verenigde Staten. Maar hij verzwakt de wilde boternoten (*Juglans cinerea*) daar sterk. Een parallel met de essensterfte viel me op. Hoewel de walnoot meestal een robuuste boom is, lijdt hij onder de globalisatie en de zeer grote monoculturen. De insleep van nieuwe parasieten baart J. Frei herhaaldelijk terecht zorgen.

De klassieke ziekten en plagen worden niet besproken. De rassenkeuze komt evenmin aan bod. Wel zijn 18 bekende walnootrassen mooi en scherp afgebeeld.

Hij wijst terecht op het verschil in de bladeren die

in de schaduw (onderaan) of volle zon (aan de buitenkant en bovenin) groeien. De beschaduwde bladeren zijn breder, eerder vlak en dunner. Hoog in de boom hebben de zonbeschienen bladeren een smaller blad, zijn dikker en hebben een dikkere cuticula (vettige, wasachtige bovenste bladlaag). De belangrijke cuticula zorgt voor minder verdamping. Bij oude bomen is dit meer zichtbaar.

Hybridisatieproblematiek

De zeer vlotte hybridisatie en de succesvolle terugkruisingen met ouders of andere soorten is zeer typisch voor de meeste notensoorten. Dit geeft een zeer grote genetische verscheidenheid, wat niet alleen de determinatie uitermate complex maakt, maar ook een gevaar kan vormen voor de wilde notenbossen. Zo zijn de hybriden van de boternoten (*Juglans cinerea*) met de Japanse walnoot (*Juglans ailantifolia*) resistent tegen de boternootschimmel, dus deze hybriden breiden zich ten koste van de wilde noten uit in de natuurlijke bossen in Noord-Amerika. Een positief voorbeeld is de Amerikaanse paradox-onderstam. Het is de kruising van de Hinds of Claro walnoot (*Juglans hindsii*) met de gewone walnoot (*Juglans regia*).

Titel: “Die Walnuss. Alle in Mitteleuropa kultivierten Arten, Botanik, Geschichte, Kultur”

Schrijver: Jonas Frei

Uitgever: AT Verlag, Aarau en München

Jaar: 2019, 229 p.

ISBN: 978-3-03902-021-8

Prijs: € 39,00